

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ**

Циклова комісія будівництва та економіки
(назва циклової комісії)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з навчальної роботи

Раїса КОРОЛЬОВА

«15» жовтня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІКА І БІЗНЕС

(назва навчальної дисципліни)

Спеціальність

151 Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології

(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма

Обслуговування інтелектуальних інтегрованих систем

(назва спеціалізації)

Відділення

Автоматизації та залізничного транспорту

(назва відділення)

2025 рік.

Робоча програма навчальної дисципліни “ Економіка і бізнес ” для здобувачів освіти зі спеціальності 151 “ Автоматизація та комп’ютерно-інтегровані технології ”
освітньо - професійна програма “ Обслуговування інтелектуальних інтегрованих систем ”

Розробник: Наталія Захаревич, викладач першої категорії
(прізвище, ім’я та по батькові, посада, категорія)

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії будівництва та економіки.

Протокол № 2 від «12» вересня 2025 року

Голова циклової комісії Лілія ПІДКОПАЙ
(підпис)

Схвалено методичною радою Харківського політехнічного фахового коледжу

Протокол № 2 від «15» жовтня 2025 року

Голова методичної ради Раїса КОРОЛЬОВА
(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 3	Галузь знань <u>15 Автоматизація та приладобудування</u> (шифр і назва)	Нормативна
	Спеціальність <u>151 Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології</u> (шифр і назва)	
Модулів – 1	Освітньо-професійна програма : <u>Обслуговування інтелектуальних інтегрованих систем</u> (назва спеціалізації)	Рік підготовки:
Змістових модулів – 7		4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр
Загальна кількість годин - 90		7-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2,1	Освітньо-кваліфікаційний ступінь: Фаховий молодший бакалавр	Лекції
		34 год.
		Практичні, семінарські
		год. 10
		Лабораторні
		год.
		Самостійна робота
		46 год.
Індивідуальні завдання:		
год.		
Вид контролю:		
Диференційований залік		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: $44/46 = 0,96$

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Економіка і бізнес» - набуття основ знань з економіки і організації виробництва на рівні підприємства в ринкових умовах.

В основу дисципліни покладені наукові методи, пов'язані з теорією та практикою управління діяльністю підприємств, організацій.

Завдання вивчення навчальної дисципліни «Економіка і бізнес» :

- надання знань про організацію сучасного виробництва;
- розкрити сутність механізму функціонування підприємства в сучасних ринкових умовах;
- формування вмінь ефективного використання ресурсного і виробничо-господарського потенціалу;
- навчити студентів обґрунтовувати науково-технічні рішення щодо економічної ефективності;
- ознайомити студентів з методологією та організацією планування, аналізу на підприємстві.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі освіти повинні

знати:

- економічні основи функціонування підприємств в умовах ринку;
- законодавчі, нормативні і методичні матеріали з питань економіки і підприємства;
- прогресивні методи планування та форми організації виробництва;
- чинники, які впливають на ефективність роботи підприємств;
- економічний зміст ресурсів, структуру та форми ресурсного забезпечення;
- шляхи раціонального використання ресурсів;
- сутність вартості, собівартості та ціни продукції (робіт, послуг), методика їх розрахунків;
- показники оцінки результативності діяльності;

вміти:

- вибирати методи прогнозування та планування діяльності підприємств в залежності від різних факторів;
- оцінювати вартість основних засобів, нематеріальних активів;
- розраховувати показники використання оборотних фондів та планування виробництва;
- розробляти плани чисельності працівників усіх категорій;
- здійснювати раціональну організацію оплати праці на підприємстві, здійснювати вибір форм і систем оплати праці, визначати оптимальну величину і склад фонду оплати праці;
- розраховувати собівартість продукції та витрати операційної діяльності;
- складати кошторис витрат;
- оцінювати джерела формування показників прибутку, розробляти заходи щодо підвищення показників прибутку і рентабельності.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Економіка і бізнес

Змістовий модуль 1. Теоретичні та організаційні основи економіки і бізнесу

Змістовий модуль 2. Бізнес і власність

Змістовий модуль 3. Ринок і продукція в бізнес – середовищі

Змістовий модуль 4. Планування діяльності підприємства

Змістовий модуль 5. Ресурсне забезпечення ведення бізнесу

Змістовий модуль 6. Кадрове забезпечення та оплата праці

Змістовий модуль 7. Витрати та результати діяльності підприємства.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					Усно го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1 3
Модуль 1 Економіка і бізнес												
Змістовий модуль 1. Теоретичні та організаційні основи економіки і бізнесу	5	2				3						
Змістовий модуль 2. Бізнес і власність	8	4				4						
Змістовий модуль 3. Ринок і продукція в бізнес – середовищі	10	4				6						
Змістовий модуль 4. Планування діяльності підприємства.	10	4				6						
Змістовий модуль 5. Ресурсне забезпечення ведення бізнесу	19	6	2			11						
Змістовий модуль 6. Кадрове забезпечення та оплата праці	24	8	4			12						
Змістовий модуль 7. Витрати та результати діяльності підприємства	14	6	4			4						
Разом	90	34	10			46						

5 Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

№ п/п	Форма занять	Обсяг годин	Зміст занять
1	2	3	4
VII семестр			
1	Лекція	2	Підприємництво в ринковому середовищі. Види та сфери підприємницької діяльності.
2	Самостійна робота	3/5	Організаційно-правові форми підприємництва Економічна свобода і підприємництво
3	Лекція	2/7	Власність, як основа бізнесу. Форми власності та бізнесу. Загальні умови створення підприємства
4	Самостійна робота	2/9	Розвиток форм власності та бізнесу
5	Самостійна робота	2/11	Класифікація і структура підприємств.
6	Лекція	2/13	Поняття і функції податків. Система оподаткування.
7	Лекція	2/15	Сутність, функції, суб'єкти та об'єкти ринку
8	Лекція	2/17	Товарна та цінова політика
9	Самостійна робота	2/19	Характеристика продукції
10	Самостійна робота	2/21	Якість продукції як економічна категорія і її оцінювання.
11	Самостійна робота	2/23	Управління якістю продукції
12	Лекція	2/25	Прогнозування й регулювання діяльності підприємства. Класифікація методів планування.
13	Самостійна робота	2/27	Система планування на підприємстві: стратегічне, тактичне, поточне й оперативне.
14	Самостійна робота	2/29	Організація внутрішньо-фірмового планування.
15	Лекція	2/31	Бізнес-планування, його призначення і роль в системі передбачення перспектив розвитку бізнесу
16	Самостійна робота	2/33	Типовий зміст і методика складання окремих розділів бізнес-планів.
17	Лекція	2/35	Суть, види та функції капіталу. Основні фонди: сутність, склад, вартісна оцінка.
18	Самостійна робота	2/37	Показники стану, руху та використання основних фондів
19	Практична робота № 1	2/39	Визначення показників стану, руху та використання основних фондів
20	Лекція	2/41	Оборотні фонди і оборотні засоби: сутність, склад..

21	Самостійна робота	2/43	Нормування оборотних фондів підприємства
22	Самостійна робота	2/45	Показники ефективності використання оборотних засобів підприємства.
23	Самостійна робота	2/47	Шляхи поліпшення використання оборотних фондів.
24	Лекція	2/49	Сутнісна характеристика нематеріальних ресурсів підприємства.
25	Самостійна робота	3/52	Суть та значення інвестицій. Склад і структура інвестицій.
26	Лекція	2/54	Кадрова політика і система управління персоналом підприємства.
27	Самостійна робота	2/56	Планування і формування персоналу підприємства.
28	Практична робота № 2	2/58	Розрахунок показників руху кадрів та економії робочого часу.
29	Лекція	2/60	Продуктивність праці: сутність, методи вимірювання та фактори зростання.
30	Самостійна робота	2/62	Зовнішні та внутрішні фактори зростання продуктивності праці.
31	Самостійна робота	3/65	Поняття та значення нормування праці. Види норм праці.
32	Лекція	2/67	Мотивація трудової діяльності. Економічна сутність оплати праці
33	Самостійна робота	3/70	Функції заробітної плати. Особливості організації оплати праці в сучасних умовах.
34	Лекція	2/72	Форми і системи оплати праці.
35	Самостійна робота	2/74	Система доплат, надбавок та премій працівникам.
36	Практична робота № 3	2/76	Розрахунок продуктивності праці та розподілу заробітної плати.
37	Лекція	2/78	Поняття витрат та собівартості продукції. Класифікація витрат і структура собівартості.
38	Практична робота № 4	2/80	Визначення витрати виробництва, розрахунок собівартості і договірної ціни
39	Самостійна робота	2/82	Джерела і шляхи зниження собівартості продукції.
40	Лекція	2/84	Характеристика фінансової діяльності підприємства. Формування і використання прибутку.
41	Практична робота № 5	2/86	Визначення фінансово-економічних показників діяльності підприємства
42	Самостійна робота	2/88	Оцінка фінансово-економічного стану підприємства
43	Лекція	2/90	Банкрутство підприємств як економічне явище. Ліквідація збанкрутілих підприємств.
	Разом за курс навчання	90	

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Визначення показників стану, руху та використання основних фондів	2
2	Розрахунок показників руху кадрів та економії робочого часу..	2
3	Розрахунок продуктивності праці та розподілу заробітної плати	2
4	Визначення витрати виробництва, розрахунок собівартості і договірної ціни	2
5	Визначення фінансово-економічних показників діяльності підприємства	2
	Разом	10

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1	Організаційно-правові форми підприємництва Економічна свобода і підприємництво	3
2	Розвиток форм власності та бізнесу	2
3	Класифікація і структура підприємств.	2
4	Характеристика продукції	2
5	Якість продукції як економічна категорія і її оцінювання.	2
6	Управління якістю продукції	2
7	Система планування на підприємстві: стратегічне, тактичне, поточне й оперативне.	2
8	Організація внутрішньо-фірмового планування.	2
9	Типовий зміст і методика складання окремих розділів бізнес-планів.	2
10	Показники стану, руху та використання основних фондів	2
11	Нормування оборотних фондів підприємства	2
12	Показники ефективності використання оборотних засобів підприємства.	2
13	Шляхи поліпшення використання оборотних фондів.	2
14	Суть та значення інвестицій. Склад і структура інвестицій.	3
15	Планування і формування персоналу підприємства.	2
16	Зовнішні та внутрішні фактори зростання продуктивності праці.	2
17	Поняття та значення нормування праці. Види норм праці.	3
18	Функції заробітної плати. Особливості організації оплати праці в сучасних умовах.	3
19	Система доплат, надбавок та премій працівникам.	2
20	Джерела і шляхи зниження собівартості продукції.	2
21	Оцінка фінансово-економічного стану підприємства	2
	Разом	46

8. Методи контролю

Поточний – тестовий контроль, опитування, контрольна робота.
Підсумковий – диференційований залік

9. Методичне забезпечення

1. Конспект лекцій.
2. Методичні вказівки до самостійної роботи студентів.
3. Комплект завдань і методичних рекомендацій до виконання практичних робіт.

10. Рекомендована література

Базова

1. Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 700 с.
2. Економіка підприємства [Текст] : підручник / за заг. ред. Л. Г. Ліпич. – Луцьк : Вежа-Друк, 2021. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) – Об'єм даних 14,95 Мб.
3. Економіка підприємства: навч. посібник (у схемах і таблицях); кол. авторів; за заг. ред. д.е.н. Фісуненко П. А. Дніпро : ДДУВС, 2024. 150 с.

Допоміжна

1. Економіка і бізнес: підручник / за ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника, д.е.н., проф. О. І. Карінцевої. Суми: Університетська книга, 2021. 316 с.
2. Яркіна Н.М. Економіка підприємства : Навч. посіб. / – К. : Видавництво: Ліра-К, 2022. – 596 с
3. Гетьман О.О Шаповал В.М. Економіка підприємства: підручник/– Київ: Центр учбової літератури, 2019. – 488 с.
4. Іванілов О. С. Економіка підприємства: навчальний посібник. – Київ: Центр учбової літератури, 2019. – 728 с.
5. Гринчуцький В.І., Карапетян Е.Т., Погріщук Б.В. Економіка підприємства: навчальний посібник. – Київ: Центр учбової літератури, 2020 – 304 с

Нормативна

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV: (зі змін. та доповн.)
2. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців: ЗУ № 755-IV від 15,05.2003 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2003. – № 31/32. – ст. 263. (зі змін. та доповн.)
3. Закон України “Про оплату праці” від 24.03.95 р. № 108/95 (із змін. та допов.).

Інформаційні ресурси

1. Сервер Верховної Ради України: [portal. Rada.gov.ua](http://portal.rada.gov.ua).
2. Нормативні акти України: www.nau.kiev.ua.
3. Положення про державну реєстрацію суб'єктів підприємницької діяльності –
Режим доступу: // <http://zakon2.rada.gov.ua>

Викладач

(підпис)

Наталія ЗАХАРЕВИЧ